

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové, soudkyně Mgr. Lenky Bahýľové a soudce JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **E. Z.**, zast. Mgr. Ivem Školou, advokátem, sídlem Riegrova 12, Olomouc, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 31. 1. 2020, č. j. 72 Ad 41/2018 - 64,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 31. 1. 2020, č. j. 72 Ad 41/2018 - 64, **se zrušuje.**
- II. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 25. 6. 2018, č. j. MPSV-2018/125069-922, ze dne 28. 6. 2018, č. j. MPSV-2018/124446-922, a ze dne 6. 8. 2018, č. j. MPSV-2018/155644-922, **se zrušují** a věci **se vracejí** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 1.300 Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. Iva Školy.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení a jeho předcházející průběh

[1] Rozhodnutími Úřadu práce České republiky, krajské pobočky v Olomouci (dále jen „úřad práce“), ze dne 15. 5. 2018, č. j. 283906/18/OL, ze dne 15. 5. 2018, č. j. 283908/18/OL, a ze dne 27. 6. 2018, č. j. 357505/18/OL, nebyla žalobkyni přiznána dávka státní sociální podpory - příspěvek na bydlení ode dne 1. 1. 2018, ode dne 1. 4. 2018, a ode dne 1. 7. 2017. Důvodem pro zamítnutí žádostí žalobkyně o příspěvek na bydlení bylo zjištění, že byt obývaný žalobkyní na adrese H. 651/3, O., nesplňoval podmínky uvedené v § 24 odst. 5 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře (dále jen „zákon o státní

sociální podpoře“). Odvolání žalobkyně proti uvedeným rozhodnutím úřadu práce zamítl žalovaný rozhodnutími ze dne 25. 6. 2018, č. j. MPSV-2018/125069-922, ze dne 28. 6. 2018, č. j. MPSV-2018/124446-922, a ze dne 6. 8. 2018, č. j. MPSV-2018/155644-922 (dále jen „rozhodnutí žalovaného“).

[2] Úřad práce ve shora uvedených rozhodnutích uvedl, že bytem se pro účely zákona o státní sociální podpoře rozumí soubor místností, nebo samostatná obytná místnost, které svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňují požadavky na trvalé bydlení a jsou k tomuto účelu užívány určeny podle stavebního zákona nebo jsou zkolaudovány jako byt. K posouzení, zda se jedná o byt určený k trvalému bydlení, je věcně příslušný stavební úřad. Úřad práce v tomto ohledu odkázal na sdělení Magistrátu města Olomouce, odboru stavebního (dále jen „stavební úřad“) ze dne 20. 9. 2017, potvrzené sděleními stavebního úřadu ze dne 12. 3. 2018, ze dne 23. 4. 2018 a ze dne 7. 6. 2018, jehož obsahem je vyjádření, že *ze spisového materiálu dochovaného v archivu stavebního odboru nelze zjistit počet ani umístění bytových jednotek v nemovitosti na adrese H. 651/3, O.* Stavební úřad ve vyjádření ze dne 23. 4. 2018 rovněž sdělil, že nebude provádět kontrolu prostoru označeného jako byt č. 9 o velikosti 3+1 ve 3. poschodí na adrese H. 651/3, O., a ani vyzývat vlastníka objektu k doložení dokumentace s tím, že povinností vlastníka stavby je uchovávat po celou dobu trvání stavby dokumentaci jejího skutečného provedení. Dále úřad práce uvedl, že požadované doklady (tj. doklady podle § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře) vlastnice domu Mgr. M. H. k výzvě úřadu práce nepředložila. Úřad práce dospěl k závěru, že vyčerpal veškeré zákonné možnosti, aby shromáždil podklady, na základě kterých by bylo možné prokázat, že prostor obývaný žalobkyní je bytem ve smyslu zákona o státní sociální podpoře, přičemž dospěl k závěru, že tuto skutečnost prokázat nelze, a proto rozhodl o zamítnutí žádosti žalobkyně o přiznání dávky.

[3] Rozhodnutími žalovaného byly závěry úřadu práce potvrzeny. Žalovaný konstatoval, že pro naplnění definice bytu podle § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře nepostačuje, pokud je soubor místností fakticky jako byt užíván a splňuje další materiální znaky bytu jako takového, nýbrž je zapotřebí též naplnit formální podmínky v podobě účelového určení užívání obytných místností k trvalému obývání podle stavebního zákona či kolaudace těchto místností coby bytu. Dokumentací týkající se nemovitosti disponuje stavební úřad a vlastník nemovitosti. Žalovaný k tomu poukázal na povinnosti vlastníka nemovitosti podle § 154 odst. 1 písm. e) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „stavební zákon“) a § 125 odst. 1 stavebního zákona. Podle žalovaného doklady předložené vlastníkem nemovitosti – prohlášení vlastníka nemovitosti, zápis o dohodě o odevzdání a převzetí bytu sestávajícího ze 3 pokojů, kuchyně a příslušenství, na adrese H. 3, O., ze dne 12. 6. 1972, E. aj. Z., protokol o převzetí uvedeného bytu ve 3. poschodí, evidenční list pro výpočet úhrady za užívání bytu č. 9 ze dne 12. 6. 1972, ze dne 2. 9. 1991 a z roku 1992, neprokazují existenci bytu ve smyslu zákona o státní sociální podpoře. Vyjádření vlastníka nemovitosti ze dne 19. 9. 2017 a ze dne 29. 11. 2017, která upřesňují údaje o umístění prostor, jež žalobkyně užívá v nemovitosti na adrese H. 651/3, O., neobsahují žádné relevantní informace k objasnění, zda se jedná o byt ve smyslu zákona o státní sociální podpoře. Ani sdělení pronajímatelky ze dne 11. 9. 2009 o zvýšení nájemného ode dne 1. 1. 2010 v tomto bytě adresovaný E. a J. Z., ani údaje získané z veřejných dálkově přístupných informací katastru nemovitostí, podle nichž se na předmětné adrese nachází 7 bytů, požadovanou skutečnost

pokračování

nedokládá. Zákon o státní sociální podpoře reflektuje pouze kolaudaci bytu či sdělení stavebního úřadu.

[4] Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, v záhlaví označeným rozsudkem (dále též jen „napadený rozsudek“) zamítl žalobu žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného jako nedůvodnou. V odůvodnění se zabýval tím, zda předmětný byt právně existuje, tj. zda byl zkolaudován jako byt nebo příslušným stavebním úřadem určen k bydlení. S odkazem na odkazovanou a blíže citovanou judikaturu správních soudů pak na základě skutkových zjištění vyplývajících ze správního spisu (zejména z vyjádření stavebního úřadu ze dne 12. 3. 2018 a z navazujícího vyjádření téhož úřadu ze dne 23. 4. 2018) potvrdil závěry správních orgánů, že nebylo prokázáno, že by žalobkyní obývaný soubor místností označovaný jako byt č. 9 v domě č. p. 651/3 v O. na ulici H. splňoval požadavky k trvalému bydlení podle stavebního zákona nebo že by byl jako byt zkolaudován. Podle krajského soudu nebyl stav věci popsán ve vyjádření stavebního úřadu ze strany žalobkyně jakkoli vyvrácen, žalobkyně nepředložila kolaudační nebo obdobné rozhodnutí či sdělení. V řízení o žádosti je přitom primární povinností žadatele předložit potřebné doklady. K tomu krajský soud uvedl, že ke zjišťování stavebnětechnického určení a účelu stavby je oprávněn pouze stavební úřad, že žalobkyně neměla žádné právní prostředky ochrany k tomu, jak přimět vlastníka nemovitosti, aby si splnil povinnost kolaudovat předmětný byt, ani možnost, jak přimět stavební úřad, aby k tomu vlastníka vyzval. Následně žalobkyni doporučil, aby podala podnět stavebnímu úřadu, případně zažalovala vlastníka bytu o náhradu škody.

II. Obsah kasační stížnosti

[5] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) v kasační stížnosti navrhla, aby byl napadený rozsudek zrušen a věc byla krajskému soudu vrácena k dalšímu řízení. Předdeslala, že v předmětném bytě se v roce X narodila a před jejím narozením zde bydleli její rodiče. Dne 31. 5. 1972 bylo rozhodnuto o přidělení bytu do společného užívání manželů Z., 12. 6. 1972 byl sepsán zápis o dohodě o přidělení bytu a následně byl sepsán protokol o převzetí bytu. V bytě se narodily dvě děti, které v tomto bytě stěžovatelka vychovala. V průběhu doby byly vystavovány evidenční listy, na jejichž podkladě byly placeny úhrady za užívání bytu. Po smrti manžela stěžovatelky užívala stěžovatelka předmětný byt sama. Z dokladů k bytu obsažených ve správním spise (včetně sedmi fotografií) jednoznačně vyplývá, o jaký byt se jedná, je zde popsána velikost jednotlivých místností, vybavení bytu apod. Není bez významu ani to, že v evidenci katastrálního úřadu je dům, ve kterém se byt nachází, označen jako dům sloužící k bydlení.

[6] Podle stěžovatelky jsou závěry správních orgánů formalistické, pokud požadovaly doložení příslušného kolaudačního rozhodnutí, které by potvrdilo, že se jedná o byt. Stěžovatelka doložila i výpisy z pozemkové knihy, podle nichž tento dům byl postaven v roce 1898, a je tedy nemožné nyní doložit požadované správní rozhodnutí, neboť v té době se žádné kolaudační rozhodnutí nevydávalo. Bylo také doloženo, že v roce 1951 nabyl vlastnické právo k tomuto domu stát – Bytový komunální podnik JNV v O., předmětem jehož činnosti bylo hospodaření s byty. Stěžovatelka prokázala, že od roku 1972 předmětný byt užívala společně se svojí rodinou, předmětné prostory jí byly přiděleny podle v té době platné právní úpravy. V době, kdy předmětné prostory užívali její rodiče ani později nebylo zpochybněno, že se jedná o byt.

[7] Stěžovatelka dále citovala čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), poukázala na znění § 51 odst. 1 správního řádu a v návaznosti na § 2 odst. 3 správního řádu uvedla, že správní orgán by měl s ohledem na konkrétní situaci uvést, jaký doklad je nutno předložit, aby bylo možno žádosti o příspěvek na bydlení vyhovět. V tomto ohledu zůstaly správní orgány nečinné a krajský soud na uvedené pochybení nereagoval. Krajský soud nevzal v úvahu, že se jedná o prostory sloužící k bydlení, v podstatě se v rámci svého hodnocení nezabýval jednotlivými předloženými důkazy a postavil se na ryze formální hledisko, že příspěvek nelze přiznat, když absentuje doklad, který ani předložit nelze.

[8] Při posuzování nároku je jistě nutno odpovědně zvážit, zda prostory, ke kterým se dávka váže, jsou skutečně jako byt užívány. Pokud stěžovatelka v bytě bydlela dávno před podáním své žádosti, nelze hovořit o nějaké účelovosti jejího jednání, jak krajský soud poukazoval v bodě 36 napadeného rozsudku. Rovněž umístění bytu ve 3. poschodí a doba užívání takové úvahy vylučují. Stěžovatelka je tak přesvědčena, že oprávněnost jejího nároku lze prokázat i jinými důkazními prostředky než předložením požadovaného dokladu, který ani doložit nelze.

[9] Stěžovatelka rovněž poukázala na to, že nebyla řádně poučena o možnosti namítat podjatost soudce v řízení před krajským soudem. V zaslaném sdělení krajského soudu ze dne

7. 11. 2018 totiž nebylo uvedeno, který soudce má v její věci rozhodnout, což stěžovatelka považuje za nesprávný postup, jímž byla zkrácena na svém právu na spravedlivý proces. Nemohla přece namítat podjatost všech soudců krajského soudu. V poučení by tak mělo být uvedeno jméno soudce, který má věc projednat, neboť i případná námitka podjatosti musí být konkrétně specifikována.

[10] Stěžovatelka dále poukázala na svůj věk a skutečnost, že nemá právní vzdělání. Ze skutečnosti, že soud nezajímalo stanovisko stěžovatelky na vyjádření strany žalované, jakož i z toho, že soud dal najevo, že je možno rozhodnout bez nařízení jednání, nabyla stěžovatelka dojmu, že lze očekávat kladné vyřízení její žaloby. Pokud by stěžovatelka takový vývoj nepředvíдалa, jistě by nedala souhlas k tomu, aby ve věci bylo rozhodnuto bez nařízení jednání, neboť by po případném poučení soudu o jeho názoru na věc případně navrhla doplnit dokazování.

[11] Podle stěžovatelky krajský soud rovněž pochybil při vyhlášení rozsudku. Poukázala na náleze Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 38/18, který předpokládá, že spolu s výrokem budou veřejně vyhlášeny i nosné důvody rozsudku. Tyto podmínky v projednávané věci nebyly naplněny, neboť byl zveřejněn jenom výrok rozhodnutí a poučení, přičemž ze spisu není zřejmé, jak dlouho byl výrok soudu umístěn na úřední desce. Tím bylo rovněž porušeno právo stěžovatelky zakotvené v čl. 36 odst. 2 Listiny.

III. Vyjádření žalovaného

[12] Žalovaný ve vyjádření kasační stížnosti uvedl, že se ztotožňuje s právním hodnocením případu, jak jej provedl krajský soud v napadeném rozsudku v bodech 29 – 38. Hodnocení je v souladu s ustálenou rozhodovací praxí týkající se dávek státní sociální

pokračování

pomoci, konkrétně příspěvku na bydlení. Na podporu tohoto hodnocení žalovaný citoval z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Ads 268/2017 – 28.

III. Posouzení kasační stížnosti

[13] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátem. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[14] Ve věci se vede spor o to, zda stěžovatelka je nájemkyní „bytu“ ve smyslu § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře. Na příspěvek na bydlení má totiž podle § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře nárok *vlastník nebo nájemce bytu*, jestliže a) náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu vlastníka, nebo nájemce bytu a společně posuzovaných osob a koeficientu 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35, a současně b) součin rozhodného příjmu a koeficientu 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35, není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.

[15] Podle § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře se *pro účely tohoto zákona* bytem rozumí *soubor místností nebo samostatná obytná místnost, které svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňují požadavky na trvalé bydlení a jsou k tomuto účelu užívání určeny podle stavebního zákona nebo jsou zkolaudovány jako byt*. Citované ustanovení bylo do zákona o státní sociální podpoře vloženo s účinností od 1. 1. 2015 novelou č. 252/2014 Sb., přičemž důvodová zpráva (tisk PSP ČR č. 256/0, 2014) tuto změnu odůvodňovala následovně: *„V souladu s novým občanským zákoníkem je nutné přesně vymezit pojem byt, protože pouze vlastnictví nebo nájemní vztah k bytu bude i nadále zakládat nárok na příspěvek na bydlení. Jiné právní vztahy k bytu nebo bydlení v ubytovacích zařízeních a v jiných než obytných prostorech bude řešit pouze doplatek na bydlení ze systému pomoci v hmotné nouzi. Pro vymezení pojmu byt, je převzata definice bytu z vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavbu. Definice bytu je stejná jako v systému pomoci v hmotné nouzi.“*

[16] Jak Nejvyšší správní soud již dříve ve vztahu k této právní úpravě konstatoval, *„(v) České republice je zajištěna veřejnoprávní ochrana v oblasti bydlení pro nízkopříjmové skupiny obyvatel dvěma dávkami, a to příspěvkem na bydlení ze systému státní sociální podpory a doplatkem na bydlení ze systému pomoci v hmotné nouzi. Ustanovení § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře jasně váže výplatu příspěvku pouze na užívání obytných místností určených k trvalému obývání podle stavebního zákona či kolaudace těchto místností coby bytu. Výše uvedené podporuje i důvodová zpráva k novelizovanému § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře, která ve zvláštní části, části druhé, bodu 12 uvádí, že nárok na příspěvek na bydlení zákonodárce spojuje pouze s vlastnictvím nebo nájemním vztahem k bytu, zatímco bydlení v jiných ubytovacích zařízeních a v jiných než obytných prostorech bude řešit pouze doplatek na bydlení ze systému pomoci v hmotné nouzi. Zatímco doplatek na bydlení může být vyplácen jak v případě bydlení v bytě zkolaudovaném nebo určeném příslušným stavebním úřadem účelově k bydlení, tak k bydlení v jiném než obytném prostoru či ubytovacím zařízení,*

příspěvek na bydlení je vázán pouze na bydlení v bytě zkolaudovaném nebo určeném příslušným stavebním úřadem účelově k bydlení“ (cit. z rozsudku ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Ads 268/2017 – 28). Judikatura Nejvyššího správního soudu se přitom v návaznosti na změnu právní úpravy (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 10. 2010, 3 Ads 23/2010 – 98, č. 2267/2011 Sb. NSS) ustálila na závěru, že pro naplnění definice bytu podle § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře nepostačuje, pokud je obytná místnost fakticky jako byt užívána. (...) *pro výplatu příspěvku je zapotřebí naplnění formální podmínky v podobě účelového určení užívání obytných místností k trvalému bydlení podle stavebního zákona či kolaudace těchto místností coby bytu* (viz rozsudky ze dne 26. 6. 2018, č. j. 9 Ads 253/2017 – 26, ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Ads 268/2017 – 28 a ze dne 27. 3. 2019, č. j. 6 Ads 269/2018 – 17).

[17] Správní orgány a následně krajský soud dospěly na základě shromážděných podkladů, které považovaly za dostatečné pro vydání rozhodnutí ve věci, k závěru, že ve věci nebylo možné prokázat, že byt, který stěžovatelka na základě nájemní smlouvy užívá, je bytem ve smyslu citovaného ustanovení zákona o státní sociální podpoře, a proto stěžovatelce nemohla být požadovaná dávka přiznána. Správní orgány přitom nezpochybňovaly, že stěžovatelka byt k trvalému bydlení fakticky užívá, za nenaplněnou považovaly podmínku formální, tj. absenci dokladu o kolaudaci předmětného prostoru jako bytu či sdělení stavebního úřadu, že byt je podle stavebního zákona účelově určen k trvalému bydlení.

[18] Zákon o státní sociální podpoře požaduje, aby žádost o příspěvek na bydlení (kromě náležitostí stanovených správním řádem a dokladů o výši příjmu) obsahovala *doklad o tom, že byt je užíván na základě nájemní smlouvy nebo na základě vlastnictví k nemovitosti, doklad o výši nájemného, nákladů za plnění poskytovaná s užíváním bytu a nákladů uvedených v § 25 odst. 1 písm. c) [§ 68 odst. 1 písm. e)]*. Zákon o státní sociální podpoře tedy neukládá žadateli o příspěvek na bydlení, aby k žádosti přikládal důkaz o tom, že byt, který vlastní nebo který si pronajímá, naplňuje definici bytu ve smyslu § 24 odst. 5 tohoto zákona. Ostatně lze předpokládat, že doklad o kolaudaci stavby, jedná-li se o akt vydávaný orgánem veřejné moci, bude zpravidla možné dohledat v evidenci příslušného stavebního úřadu, event. úřadu katastrálního. Zvláště v případě nájemce bytu se jedná o skutečnost, jejíž prokázání zpravidla nebude v jeho moci, resp. nelze předpokládat, že by takovými důkazy disponoval.

[19] Ke shromáždění podkladů pro posouzení této skutečnosti je tak povinen správní orgán, který vede řízení o žádosti. Ten přitom musí postupovat podle § 3 správního řádu, tj. tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2, tedy včetně požadavku na tom, *aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu* (§ 2 odst. 4 správního řádu). Zároveň je nutno připomenout povinnost správního orgánu postupovat tak, *aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a dotčené osoby co možná nejméně zatěžuje. Správní orgán opatřuje podklady přednostně s využitím úřední evidence, do níž má přístup. Podklady od dotčené osoby vyžaduje jen tehdy, stanoví-li tak právní předpis* (§ 6 odst. 2 správního řádu).

[20] Podle § 50 správního řádu mohou být podklady pro vydání rozhodnutí zejména *návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, podklady od*

pokračování

jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, jakož i skutečnosti obecně známé (odst. 1). Podklady pro vydání rozhodnutí opatřuje správní orgán. Jestliže to nemůže obhrožít účel řízení, může na požádání účastníka správní orgán připustit, aby za něj podklady pro vydání rozhodnutí opatřil tento účastník. Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, jsou účastníci povinni při opatřování podkladů pro vydání rozhodnutí poskytovat správnímu orgánu veškerou potřebnou součinnost (odst. 2). Správní orgán je povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu (odst. 3, věta první).

[21] Podle § 51 odst. 1 správního řádu lze k provedení důkazů *užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.* Podle § 52 správního řádu jsou účastníci *povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.*

[22] Zákon o státní sociální podpoře výslovně nestanoví konkrétní podklady, které by měl úřad práce za účelem posouzení otázky, zda se jedná o byt podle § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře, shromáždit. S ohledem na definici „bytu“ je proto jistě logickým prvním krokem správního orgánu (úřadu práce), při neexistenci stanovení jiného postupu, výzva k součinnosti podle § 8 správního řádu stavebnímu úřadu, který je podle stavebního zákona příslušný k vydávání aktů, na jejichž podkladě lze stavby užívat (kolaudačních souhlasů, kolaudačních rozhodnutí), resp. který je obecně příslušným státním úřadem na úseku stavebního řádu. Takto v posuzované věci postupoval úřad práce, který vyjádření stavebního úřadu, podle něhož ze spisového materiálu dochovaného v archivu stavebního odboru nelze zjistit počet ani umístění bytových jednotek v nemovitosti na adrese H. 651/3, O., stejně jako následně žalovaný a krajský soud, považoval za klíčový podklad pro posouzení otázky, zda byt užívaný stěžovatelkou je „bytem“ podle § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře.

[23] Součástí (jinak značně neuspořádaného) spisového materiálu dokumentujícího řízení o žádostech stěžovatelky, jsou (s posouzením sporné otázky související) následující dokumenty:

- a) Nájemní smlouva k bytu 3+1, č. 9, ve 3. poschodí vpravo na adrese H. 651/3, O., uzavřená dne 1. 6. 2009 na dobu neurčitou mezi pronajímatelkou Mgr. M. H. a stěžovatelkou coby nájemkyní. Předmětem pronájmu jsou prostory sestávající ze tří pokojů, předsíně, kuchyně, WC a koupelny ve 3. poschodí předmětného domu, dále v nájemní smlouvě označené jako byt. K nájemní smlouvě stěžovatelka předložila doklady o výši nákladů na bydlení a o výši příjmů, a rovněž sdělení pronajímatelky ze dne 9. 11. 2009, že nájemné v bytě č. 9 bude počínaje dnem 1. 1. 2010 zvýšeno.
- b) Kopie nájemní smlouvy mezi Bytovým podnikem města Olomouce a E. V. ze dne 22. 8. 1957 o pronájmu bytu č. 9 na adrese na ulici H. 3 v O.
- c) Kopie výpisu z pozemkové knihy pro katastrální území Olomouc – město, vložka číslo X, ze dne 31. 3. 1971, k bytovému domu na adrese H. č. 3, dům č. p. 651, obsahující zápis, že podle administrativní dohody o převodu správy nár. majetku

z 31. 5. 1956 bylo vloženo právo vlastnické pro Čs. stát – MěstNV v Olomouci – Domovní správu.

- d) Kopie zápisu o dohodě o odevzdání a převzetí bytu vydaného na základě rozhodnutí MěNV – Olomouc o přidělení bytu ze dne 31. 5. 1972 uživateli E. aj. Z. (po O. a K. Z.), protokol o převzetí bytu ze stejného dne a evidenční list pro výpočet úhrady za užívání bytu ze dne 12. 6. 1972.
- e) Kopie výpisu z pozemkové knihy katastrálního území Olomouc - město ze dne 19. 12. 1991 k domu na stavební ploše č. pop. 651, z něhož vyplývají záznamy k této nemovitosti ode dne 9. 7. 1937, kdy došlo k vložení vlastnického práva pěti vlastníků (fyzickým osobám), v roce 1946 došlo k zavedení národní správy, v roce 1949 došlo ke konfiskaci majetku a vložení vlastnického práva pro městskou obec Olomouc, v roce 1951 bylo vloženo vlastnické právo Československého státu – Bytového komunálního podniku JNV v O. a v roce 1956 bylo vloženo vlastnické právo Československého státu – Městského národního výboru – Domovní správy.
- f) Kopie zápisu ze dne 22. 10. 1996 ve věci fyzického předání a převzetí domu H.3, č. p. 651 s pozemkem parc. č. 824, jímž byla tato nemovitost na základě kupní smlouvy ze dne 23. 7. 1996 předána Mgr. M. K. od města Olomouc. V zápise je specifikováno, že obytná budova má čtyři podlaží, v nichž se nachází 7 bytů, a dále nebytové prostory. Stěžovatelka je uvedena jako uživatelka bytu 1+3 kategorie II. ve IV. podlaží domu. Ve sdělení vlastníka domu ze dne 29. 11. 2017, jímž byly tyto dokumenty předloženy úřadu práce, se uvádí, že při předání a převzetí domu dne 22. 10. 1996 byly novému vlastníkovi předány spisy všech nájemců a evidenční listy. Dům byl postaven v roce 1898, a to jako dům, kde jsou byty sloužící k bydlení. Novému vlastníkovi domu nebyly od města Olomouc předány žádné doklady ve smyslu § 125 stavebního zákona.
- g) Prohlášení vlastníka domu ze dne 19. 9. 2017, v němž se uvádí, že předmětný dům není právně rozdělen na jednotky, neboť vlastník nikdy v tomto smyslu neučinil prohlášení o rozdělení domu. Stěžovatelka bydlela v domě a v bytě 3+1, který se nachází ve 3. poschodí vpravo od schodiště, již v roce 1994, vlastník nemovitosti je hlášen na adrese H. 651/3, O., nikoli však ke konkrétní bytové jednotce.
- h) „Informace o pozemku“ ze dne 22. 8. 2017 z veřejně dálkově přístupných informací katastrálního úřadu ke stavebnímu objektu na adrese H. 651/3 v k.ú. O., jehož vlastníkem je Mgr. M. H. Objekt je označen jako objekt k bydlení, který má 5 podlaží a nachází se zde 7 bytů.
- i) Kopie 7 fotografií bytu.

[24] Ve věci nebylo sporu o tom, že k předmětnému bytu nebyl a ani nemohl být předložen akt, který by potvrzoval jeho kolaudaci. Jak uváděla vlastnice domu, takový akt nebyl vydán ani ve vztahu k domu, jehož součástí je byt užívaný stěžovatelkou, neboť dům byl postaven na konci 19. století. V případě bytu užívaného stěžovatelkou tak bylo lze za účelem naplnění zákonné definice „bytu“ alternativně požadovat, aby tento byt byl podle stavebního zákona *určen k trvalému bydlení podle stavebního zákona*.

pokračování

[25] Nejvyšší správní soud dospěl po prostudování správního spisu k závěru, že ve věci nebyl řádně zjištěn skutkový stav, neboť obsah spisového materiálu, jak byl shrnut shora, vzbuzuje důvodné pochybnosti o tom, že byt užívaný stěžovatelkou *svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením* nesplňuje *požadavky na trvalé bydlení* a nelze jej tak považovat za byt, který je k tomuto účelu užívání určen podle stavebního zákona.

[26] Skutečnost, že se jedná o byt určený k trvalému bydlení, a že tento byt stěžovatelka za tímto účelem dlouhodobě užívá, považuje Nejvyšší správní soud na základě podkladů založených ve správním spise za nikým a ničím nezpochybněnou; uspořádání a vybavení bytu, stejně jako veškeré dokumenty, jež se uvedeného bytu týkají, pak nasvědčují tomu, že stěžovatelka je nájemkyní zcela standardního bytu určeného k trvalému bydlení a nikoli prostoru, u něhož by v tomto ohledu mohly vyvstat pochybnosti. Bez ohledu na tyto skutečnosti se správní orgány zaštiťují vyjádřením stavebního úřadu, které však vůbec neposkytuje odpověď na otázku, zda předmětný byt *svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením* splňuje *požadavky na trvalé bydlení*, resp. zda je k tomuto účelu užívání podle stavebního zákona určen. Stavební úřad ve svém vyjádření pouze konstatoval, že ve vztahu k nemovitosti na adrese H. 651/3, O., *nelze zjistit počet ani umístění bytových jednotek v nemovitosti*. K tomu dále stavební úřad k dotazu úřadu v žádosti o součinnost podle § 8 správního řádu sdělil, že „*nebude provádět kontrolu výše uvedeného objektu ani vyzývat vlastníka objektu k doložení spisové dokumentace. Uchovávat po celou dobu trvání stavby dokumentaci jejího skutečného provedení je povinností vlastníka stavby*“.

[27] Z napadeného rozsudku ani z rozhodnutí správních orgánů se jednoznačně nepodává, jakým dokladem má být skutečnost, že byt je podle stavebního zákona určen k trvalému bydlení, osvědčena. Z odkazu stavebního úřadu na § 125 odst. 1 stavebního zákona, který následně jako relevantní převzal též žalovaný a krajský soud, by se mohlo zdát, že takovým dokladem bude pouze dokumentace skutečného provedení stavby, event. její zjednodušená verze (tzv. pasport stavby). Je pravdou, že účel užívání stavby je podle přílohy č. 14 k vyhlášce č. 499/2006 Sb., kterou se provádí § 125 odst. 6 stavebního zákona, nedílnou součástí dokumentace skutečného provedení stavby. Je rovněž pravdou, že vlastník stavby je povinen uchovávat po celou dobu trvání stavby ověřenou dokumentaci odpovídající jejímu skutečnému provedení podle vydaných povolení, resp. v případech, kdy dokumentace stavby nebyla vůbec pořízena, nedochovala se nebo není v náležitém stavu, je vlastník stavby povinen pořídit dokumentaci skutečného provedení stavby (§ 125 odst. 1 stavebního zákona). A konečně je pravdou, že splnění této povinnosti může stavební úřad vlastníkovu stavby nařídít (§ 125 odst. 3 stavebního zákona).

[28] Zároveň je však nutno si uvědomit, že předmětem tohoto řízení není případné porušení povinností vlastníka stavby podle § 125 odst. 1 stavebního zákona, nýbrž otázka, zda stěžovatelka má nárok na přiznání příspěvku na bydlení. Ani novelou zákona o státní sociální podpoře, která pro účely tohoto zákona vymezila definici „bytu“, nebyl dotčen smysl a účel předmětné dávky, jímž je - s ohledem na stále rostoucí náklady na bydlení - poskytnout diferencovaný příspěvek rodinám na náklady spojené s bydlením. Nárok na příspěvek na bydlení přitom má mít každý, kdo má příjem nepřevyšující stanovenou částku, a to bez ohledu na to, v jakém bytě bydlí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 10. 2010, 3 Ads 23/2010 – 98, č. 2267/2011 Sb. NSS).

[29] Zákon o státní sociální podpoře neváže naplnění „formální“ podmínky na existenci, resp. předložení dokumentace skutečného provedení stavby, z níž by byl zřejmý účel užívání stavby. Ostatně jak uvedl Nejvyšší správní soud ve shora odkazovaných rozsudcích (č. j. 7 Ads 268/2017 – 28 a č. j. 6 Ads 269/2018 – 17), *„samotný pasport stavby, který navíc představuje pouze zjednodušenou dokumentaci jejího skutečného (faktického) provedení, nemůže v nyní projednávané věci legálnost stavebních úprav, resp. vytvoření tří bytových jednotek prokázat, a nemůže tudíž vést ani k závěru o účelovém určení obytných místností k trvalému bydlení v souladu se stavebním zákonem“*. To odpovídá též závěru, že uplatnění postupu podle § 125 stavebního zákona umožňuje nastolit stav právní jistoty ohledně technického provedení v minulosti povolené stavby a jejího účelu, zároveň však pořízením pasportu stavby nelze legalizovat nepovolenou stavbu (rozsudek NSS ze dne 12. 4. 2017, č. j. 1 As 344/2016 – 42). Z uvedeného tak lze dovozovat, že pouhé předložení dokumentace skutečného provedení stavby ještě neprokazuje, zda se zde uvedený účel užívání stavby shoduje se skutečností. Tím je až ověření stavebního úřadu ve smyslu § 125 odst. 4 stavebního zákona, jehož součástí je rovněž ověření účelu užívání stavby, přičemž jak je uvedeno v § 125 odst. 2 stavebního zákona, *„(n)ejdou-li zachovány doklady, z nichž by bylo možné zjistit účel, pro který byla stavba povolena, platí, že stavba je určena k účelu, pro který je svým stavebně technickým uspořádáním vybavena. Jestliže vybavení stavby vyhovuje několika účelům, má se za to, že stavba je určena k účelu, ke kterému se užívá bez závad“*.

[30] Jak vyplývá ze shora citované důvodové zprávy, definice „bytu“ byla do zákona o státní sociální podpoře převzata z vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby. Podle § 3 písm. g) této vyhlášky je bytem *soubor místností, popřípadě jedna obytná místnost, který svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňuje požadavky na trvalé bydlení a je k tomuto účelu užívání určen*. Tato vyhláška pak stanoví další náležitosti bytu (např. počet a umístění záchodové mísy a koupelny v bytě, požadavky na větrání, osvětlení, vybavení bytu atd.). Zákonem svěřenou pravomoc k posouzení, zda určitá stavba nebo její součást splňuje technické požadavky na stavby, a zároveň zda je stavba užívána k účelu, pro který je svým stavebně technickým uspořádáním vybavena, má přitom obecný stavební úřad.

[31] Při neexistenci dokladu o kolaudaci bytu, dokumentace skutečného provedení stavby či tzv. pasportu ověřeného stavebním úřadem, nelze s ohledem na veřejný zájem chráněný zákonem o státní sociální podpoře ustrnout na tom, že se nepodařilo prokázat naplnění „formální“ podmínky § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře za situace, kdy stavební úřad soulad užívání bytu se standardy kladenými právní úpravou na takové užívání vůbec neověřoval. Právě takové ověření a z něj vyplývající závěr, zda předmětný byt naplňuje formální požadavky na trvalé bydlení, je nutno v takových případech považovat za naplnění formální podmínky § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře. Stavební úřad se takovým posouzením ve vztahu k bytu užívaného stěžovatelkou odmítl zabývat s tím, že ve svém archivu bližší informace k předmětnému bytu nedohledal a bez dalšího odůvodnění konstatoval, že nebude provádět kontrolní prohlídku stavby ani vyzývat vlastníka stavby k pořízení dokumentace skutečného provedení stavby. Pokud se správní úřad příslušný k rozhodnutí o žádostech stěžovatelky s takovým závěrem spokojil, nelze než konstatovat vadnost takového postupu, neboť ten měl za následek nedostatečné zjištění skutkového stavu.

pokračování

[32] Jakkoli je k zodpovězení otázky, zda je předmětný byt užíván k účelu, pro který je svým stavebně technickým uspořádáním vybaven, dána pravomoc stavebnímu úřadu, nikoli úřadu práce (v tom lze krajskému soudu přisvědčit), je to právě úřad práce, který ve smyslu § 3 správního řádu odpovídá za dostatečné zjištění skutkového stavu pro vydání rozhodnutí ve věci samé. Soudu je zřejmé, že úřad práce nemůže stavebnímu úřadu ze své pozice nařídít či zavázat ho k provedení kontrolní prohlídky stavby, resp. její části (bytu), jejíž výsledek by byl odpovědí na uvedenou otázku. V souladu se zásadou spolupráce by přitom bylo možné za účelem řádného zjištění skutkového stavu uvažovat o provedení důkazu ohledáním na místě samém podle § 54 správního řádu (jak navrhovala též stěžovatelka v průběhu správního řízení), za přítomnosti pracovníka stavebního úřadu, který by formálně osvědčil, že stěžovatelkou užívaný byt je z hlediska svého stavebně technického uspořádání a vybavení určen k trvalému bydlení ve smyslu vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby. Za situace, kdy stavební úřad v uvedených směrech neposkytne úřadu práce součinnost, je na úřadu práce, který vede řízení o žádosti, aby pro účely tohoto řízení sám ověřil a jako předběžnou otázku si posoudil, zda stěžovatelkou užívaný byt naplňuje požadavky na „byt“ stanovené vyhláškou č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby. V nejzazším případě není vyloučeno ani zpracování znaleckého posudku, který by soulad bytu s požadavky právních předpisů ověřil.

[33] Pokud krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku odkazoval na rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 9 Ads 253/2017, č. j. 7 Ads 268/2017 – 28 a č. j. 6 Ads 269/2018 – 17, s jejichž obecnými závěry, jak bylo již výše uvedeno, se soud ztotožnil, neměl zároveň odhlížet od skutkových odlišností posuzované věci. Skutkový příběh, který je nyní posuzován, se totiž od případů, které byly předmětem předcházejícího posouzení, a jimiž byly potvrzeny závěry správních orgánů zamítající žádosti o přiznání příspěvku na bydlení, zřetelně odlišuje. Zatímco v odkazovaných rozsudcích Nejvyššího správního soudu č. j. 9 Ads 253/2017 – 26, č. j. 7 Ads 268/2017 – 28 a č. j. 6 Ads 269/2018 – 17, byl řešen shodný případ (stejný objekt), kdy došlo ke vzniku bytových jednotek na základě nepovolené úpravy stavby a kdy bylo na základě vyjádření stavebního úřadu *bez jakýchkoli pochybností* zjištěno, že bytový prostor nesplňuje definici bytu (jednalo se o bývalý objekt celnice, bez příslušných povolení přestavěný na byty), v posuzované věci se jedná o byt, který je pro účely trvalého bydlení osob užíván dle dochovaných záznamů minimálně od roku 1972, celý objekt domu je pak jako bytový dům využíván minimálně od 50. let 20. století. V posuzované věci tak vytýkané nenaplnění formální podmínky nebylo odvozováno z nelegálnosti stavby, resp. její části jakožto bytu, případně nespočívalo v užívání této části stavby jako bytu za situace, kdy se o „byt“ ve smyslu stavebně právních předpisů jednat nemůže. Správní orgány (úřad práce, žalovaný, stavební úřad) v průběhu správního řízení nikdy nepochybovaly, že by předmětný dům jako dům bytový nesloužil, či že by v předmětném bytě stěžovatelka trvale nebydlela.

[34] Lze přitom souhlasit se stěžovatelkou, že časová chronologie užívání bytu, jeho uspořádání a vybavení, jak vyplývá z obsahu správního spisu, nesvědčí o tom, že by se stěžovatelka snažila o zneužití sociálních dávek, jemuž měla (jak poukazoval krajský soud v bodě 36 napadeného rozsudku) zabránit novela zákona o státní sociální podpoře, kterou byl „byt“ v § 24 odst. 5 vymezen. Z obsahu správního spisu, resp. z obsahu jednotlivých dokumentů a podkladů k předmětnému domu, resp. bytu, totiž skutečně nelze dovozovat, že by si stěžovatelka pronajímala objekt, který by nesplňoval obecné technické, požární,

hygienické a další požadavky podle příslušných zákonů, tedy že by se jednalo o nebytový prostor, garáž či sklad atd. Doporučení krajského soudu, aby stěžovatelka ve vztahu ke své pronajímatelce a vlastníci objektu uplatnila nárok na náhradu škody, pak vyznívá s ohledem na postavení stěžovatelky, její věk a sociální postavení, velmi necitlivě a nepatřičně, zvláště za situace, kdy vlastnice bytu podle správního spisu poskytovala správním orgánům potřebnou součinnost a podporovala oprávněnost nároku stěžovatelky ve správním řízení; ostatně vedení takového sporu by stěžovatelce při řešení jejích žádostí nijak nepomohlo.

[35] Z odůvodnění krajského soudu rovněž vyplývá, že důvodem zamítnutí žádosti stěžovatelky byla s ohledem na vyjádření stavebního úřadu fakticky nečinnost vlastníka domu, který si nesplnil povinnost kolaudovat předmětný byt, resp. nečinnost stavebního úřadu, který k takové činnosti vlastníka domu pod sankcí pokutou nedonutil; a stěžovatelce tak v tomto ohledu nebylo pomoci. S takovým posouzením věci se Nejvyšší správní soud ztotožnit nemůže, neboť nelze připustit, aby přiznání sociální dávky bylo vázáno na libovůli stavebního úřadu, zda bude vymáhat povinnosti stanovené vlastníkům staveb podle stavebního zákona, resp. na tom, zda vlastník předmětný byt zkolaudoval (ostatně krajský soud neuvádí, z čeho dovozuje, že vlastnice domu na adrese H. 651/3 takovou povinnost ve vztahu k jednotlivým bytům v tomto domě měla). Skutečnost, že došlo ke kolaudaci bytu je přitom pouze jedním ze způsobů, kterým lze doložit naplnění definice bytu ve smyslu § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře, což je zřejmé ze spojky „nebo“ ve shora citované zákonné definici. Nedostatek skutkových zjištění, na jejichž podkladě by bylo možno formálně ověřit či vyvrátit soulad účelu užívání stavby (trvalé bydlení) se stavebně technickým provedením a vybavením stavby, přitom znemožnil přijetí závěru o naplnění druhého ze způsobů, jímž je definice „bytu“ vymezena.

[36] Lze tak shrnout, že správní orgány pochybily, neboť v řízení o žádostech stěžovatelky nezajistily dostatečně zjištění skutkového stavu ve vztahu k otázce, zda užívaný byt je z hlediska svého stavebně technického uspořádání a vybavení určen k trvalému bydlení. Krajský soud následně pochybil, pokud rozhodnutí žalovaného pro uvedenou vadu řízení, která ovlivnila jeho výsledek, nezrušil.

[37] Bez ohledu na právě vyslovený závěr považuje Nejvyšší správní soud za vhodné, aby se vyjádřil též k dalším námitkám stěžovatelky, jejichž obsahem je pochybení krajského soudu v řízení o žalobě. Z obsahu soudního spisu vyplývá, že přípisem ze dne 7. 11. 2018, č. j. 72 Ad 41/2018 – 57, který byl vložen do domovní schránky stěžovatelky dne 9. 11. 2018, byla stěžovatelka poučena, že *„podle § 8 odst. 5 věty první a druhé s. ř. s. účastník může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží“*. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s námitkou stěžovatelky v tom, že krajský soud v tomto ohledu nedostál své poučovací povinnosti, jak vyplývá z § 36 odst. 1 s. ř. s. Krajský soud nepoučil stěžovatelku o tom, který konkrétní soudce bude v její věci rozhodovat, dokonce ani nepřistoupil k jinak obecně rozšířené (ovšem z hlediska účastníků řízení méně žádoucí) praxi krajských soudů, které ve vztahu k uplatnění tohoto procesního práva odkazují na rozvrh práce soudu. Vzhledem k tomu, že se ve věci nekonalo ústní jednání, stěžovatelka jako právní laik neměla až do doby, kdy jí byl doručen napadený

pokračování

rozsudek, šanci seznat, který soudce o její žalobě rozhoduje. V tomto směru lze tedy krajskému soudu nesprávný postup vytknout, byť se nejedná o nezákonnost s dopady do výsledku řízení o žalobě v důsledku porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces. Pokud totiž měla stěžovatelka za to, že v její věci rozhodoval podjatý soudce, mohla tuto námitku uplatnit v kasační stížnosti, což neučinila. Lze tak pouze konstatovat, že nedostatky v poučovací povinnosti jako takové samy o sobě nenaplňují důvod, pro který by Nejvyšší správní soud musel přistoupit ke zrušení rozsudku krajského soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2005, č. j. 2 Afs 178/2004 – 128).

[38] Stěžovatelka dále poukazovala na to, že z obsahu přípisu ze dne 7. 11. 2018, č. j. 72 Ad 41/2018 – 57, resp. ze sdělení soudu, že nepožaduje její vyjádření k vyjádření žalovaného k žalobě, nabyla dojmu, že její žalobě bude vyhověno. Krajský soud stěžovatelce v uvedeném přípise sdělil: „*V příloze Vám zasíláme vyjádření žalovaného ze dne 5. 11. 2018. Pokud shledáváte za potřebné a budete se k němu dále vyjadřovat, zašlete soudu repliku nejpozději do dvou týdnů od doručení této výzvy. Soud toto vyjádření nepožaduje*“. Nejvyšší správní soud má za to, že stěžovatelkou uváděný dojem citované sdělení soudu objektivně nenavozuje, a to ani z pohledu laika. Stěžovatelka byla ve stejné výzvě následně standardně požádána o sdělení, zda souhlasí s tím, aby ve věci bylo rozhodnuto bez jednání, a informována o tom, že pokud ve lhůtě dvou týdnů od doručení výzvy nevyjádří svůj nesouhlas s projednáním bez nařízení jednání, má se za to, že souhlas udělila. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka na tuto výzvu soudu nereagovala a nepožadovala konání ústního jednání, nemůže být důvodná námitka, že stěžovatelka byla zkrácena na právu účasti na jednání soudu.

[39] Ve vztahu k námitce stěžovatelky, že krajský soud pochybil při vyhlášení rozsudku, Nejvyšší správní soud ze soudního spisu seznal následující skutečnosti. Tzv. zkrácené znění rozsudku ze dne 31. 1. 2020 bylo vyvěšeno na úřední desku soudu dne 3. 2. 2020. Teprve dne 19. 2. 2020 pak byl rozsudek krajského soudu včetně odůvodnění zaslán účastníkům řízení. Jak vyplývá ze stěžovatelkou odkazovaného nálezu Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 38/2018, uvedeným postupem krajského soudu byl porušen čl. 96 odst. 2 Ústavy ČR, neboť napadený rozsudek byl veřejně vyhlášen vyvěšením zkráceného písemného vyhotovení bez odůvodnění na úřední desce soudu (nadto několik dní po jeho vydání). Ústavní soud v uvedeném nálezu dospěl k závěru, že rozsudek musí být veřejně vyhlášen celý, tedy včetně odůvodnění, a to minimálně v rozsahu nosných důvodů rozsudku. „*Vyhlášení rozsudku zcela bez odůvodnění (pakliže je rozsudek dle zákona má obsahovat) požadavkům čl. 96 odst. 2 Ústavy neodpovídá*“. Jak ovšem rovněž uvedl Ústavní soud, „*(z)atímco veřejné vyhlášení rozsudku je objektivní ústavní pravidlo, právo na veřejné projednání věci je i základní subjektivní právo, jehož součástí ovšem není právo na veřejné vyhlášení, nýbrž toliko právo na zveřejnění soudních rozhodnutí (...)*“. Stěžovatelce byl napadený rozsudek řádně doručen, nebyla tak uvedeným postupem krajského soudu zkrácena na svém ústavně zaručeném právu na veřejné projednání věci, resp. na spravedlivý proces, jak namítala. „*Absence veřejného vyhlášení rozsudku sama o sobě neznamená, že by stěžovateli nebyla poskytnuta soudní ochrana nezávislým a nestranným soudem*“; ostatně takové pochybení stěžovatelka ani netvrdila.

VI. Závěr a náklady řízení

[40] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. napadený rozsudek krajského soudu zrušil. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. Vzhledem k tomu, že napadený rozsudek aproboval rozhodnutí žalovaného, která byla založena na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu, a proto měl krajský soud z uvedeného důvodu rozhodnutí žalovaného zrušit, rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1, 3 a 4 s. ř. s. tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věci vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm budou správní orgány postupovat podle právního názoru vysloveného v tomto rozsudku.

[41] Zároveň Nejvyšší správní soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o žalobě i o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatelka měla v řízení úspěch, má proto právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení o kasační stížnosti tvořených náklady na právní zastoupení za jeden úkon ve věci v oblasti sociálního zabezpečení (sepis kasační stížnosti) ve výši 1.000 Kč podle § 7 a § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), s přihlédnutím k § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu, a náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. V řízení o žalobě nebyla stěžovatelka zastoupena advokátem, o náhradu nákladů řízení nepožádala a ze soudního spisu krajského soudu zároveň nevyplývá, že by stěžovatelce náklady spojené s řízením o žalobě vznikly. Žalovaný je tak povinen zaplatit stěžovatelce na náhradu nákladů řízení 1.300 Kč, a to do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku, k rukám zástupce stěžovatelky.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. prosince 2020

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu